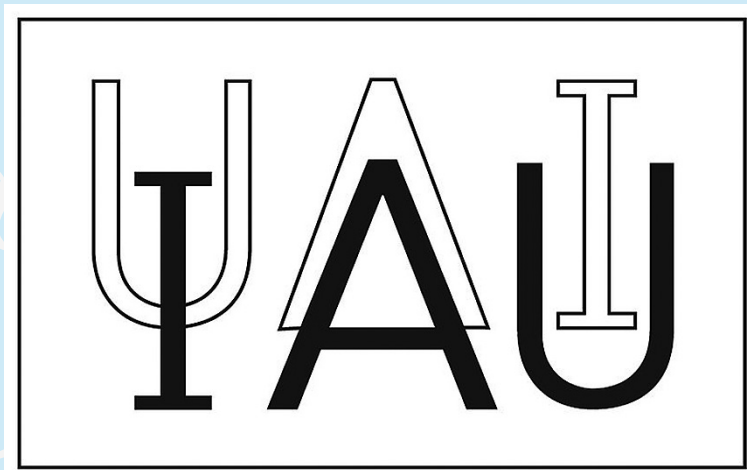

SDV TA presidenti W. Steinitziga

Ilmus raamat „Aeg ja ruum“

Facta non solum verba

1947

Kaitses doktori-
väitekirja „Ruumi ja aja
relativistlik teooria“

1949

Sai füüsika-matemaatikadoktori
kraadi

1949–
1960

TRÜ teoreetilise füüsika kateedri
juhataja ja professor (1954)

1958–
1960

TRÜ teadusala
prorektor

1959

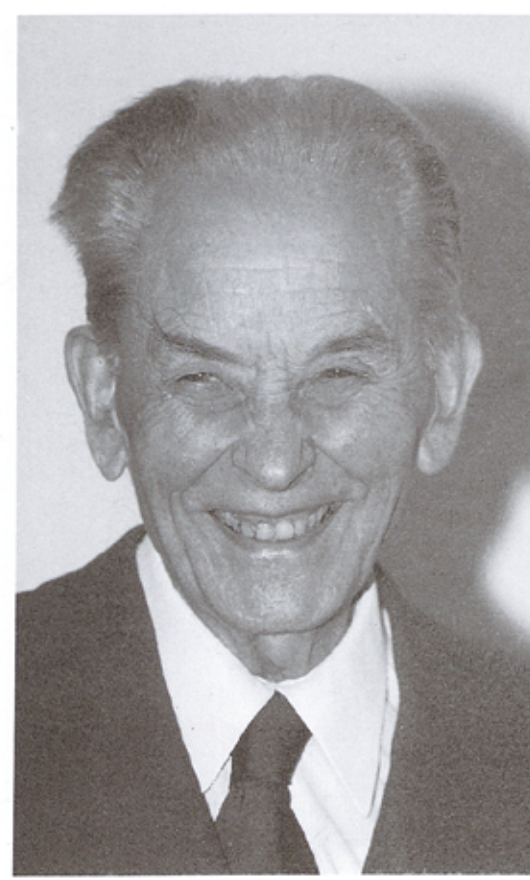
Rahvusvahelise
Astronoomialiidu
liige

1961

Valiti ENSV TA
akadeemikuks
teoreetilise
füüsika alal

Soov ümbritsevat
maailma
mõista ja
ära seletada
kuulub inimese
põhiliste
vaimsete
vajaduste hulka
Harald Keres, 1982

Harald KERES

Valitud 1961, teoreetiline füüsika

Olen sündinud Pärnus 15. novembril 1912. a. kleeitõelise perekonnas. Isa ja ema harkisid pärinus kahe-kolme talvega vallakoolis. Kuid ema oli ärksa vaimuga ja edasipõlviklik. Õppis 100 kõrvuti. Tema pingutustele võlgnes oma gümnaasiumi- ja ülikoolihariduse.

Olen lõpetanud Pärnu Linnas IX Algkooli (1927), Pärnu Linnas Põhikooli Gümnaasiumi (1932) ja Tartu Ülikooli Matemaatika-Loodusteaduskonna matemaatika osakonna (1936, cum laude). Õppetööd pole mul iial olnud järelejäetud, niisamuti hiljem teadustöö juhendajad või sõnandjad. Olen olnud üksikrabeleja, mina isiku kujunemist pole keegi otseselt mõjutanud.

Tartu Ülikool on mulle omandanud teaduskraadi: magister scientiarum mathematicarum (1938) ja doctor philosophiae naturalis (1942). Seda viimast kraadi nõukogude ülikool ei tunnustanud. Alles pärast väitekirja teisekordset kaitmist (1947) omandas NSV Liidu Kõrgem Attestatsioonikomisjon mulle füüsika-matemaatikadoktori akadeemilise kraadi (1949) ja teoreetilise füüsika professori kutse (1954).

1936. a. sügisel, kobe pärast ülikooli lõpetamist alustasin õppetööd Tartu Ülikoolis. 1938. a. valiti mind nooremaks abilektoriks matemaatika alal riidatöökoormusega 4 t. harjuti ja loenguid. Lugesin muuseas fakultatiivset relativusteooria aluseid. See teooria õngi jätnud mu krtamaks erilaks, mis tähendas õhtul sirdumist matemaatikast teoreetilisse füüsikasse. Vastavastuõhul artikleid olen avaldanud NSV Liidu mitmesugustes teadusväljandites ja kogumikes, sealhulgas NSV Liidu füüsikajakirjas "Журнал экспериментальной и теоретической физики", mis ingliskeelses tõlkes (JETP) levis väljapoole NSV Liitu.

Mõned näited:

Non-Newtonian Gravitational Fields. JETP, 1965.

The General Solution of the Simultaneous System of Einstein's and Newton's Equations. JETP, 1966.

Physical Interpretation of Solutions of the Einstein Equations. JETP, 1967.

Ma pole eriti produktiivne publitseerija. Kasutan seise korda, kus valmis teadusartiklit ikka teab-trikkida. Pealegi on mu elu parimad aastad mõeldum sõjakirjas ning selle eel- ja järel- laenuks. Sellestest olen hulgalt kirjutanud publitseeritavate artikleid ajalehtede ja ajakirjadele, sealhulgas "Loomingule".

1944. a. septembris mobiliseeriti mind Saksa mereväkke, üsi küll, mitte pääsmeheks, vaid mereväe abiteenistusteks värvatud teinemeiste eesti poiste hooldajaks-õpetajaks (Beratungslehrer). Kõik oli meil selle ameti peal viis noort õppejõudu: agronoom Kontson, bioloog Sepp, Ostrat Järveveel, Sander ja mina. Septembris lõpul vis lav meid Gdynia sadamasse Poolamaal ja sealt edasi rong Tšehhimaale saarde sõjaväelagrisse Egeri lähedal. Seal tehti poistest õhuväe abiteenistustest. Aastavahetusel viibisid kõrvahädaga kaks kuud Marienthadi sõjaväehaiglas. Kui laagrisse tagasi tulid, olid poisid teadmata kuhu ära viidud, meid viit kaks aga laagrile emu. Tõstasin paar kuud firma "Siemens-Halske" abes evakueeritud laboris insenerina. Sõja lõppes sattusin Ameerika poolele. Tulid seal tulema, sest mu vanemad ja abikaasa koos väikese tütreaga olid jäänud Eestisse. Kus peaski eestlasele olema õigem koht viibida, kui mitte kodamaal? Oli õnne, et pääsesime abikaasaga küditamisest, sest "patused" olime mõlemad.

Tartu Riiklikus Ülikoolis ülendati mind matemaatika dotsendi kohusetähtsaks (1940) imatusure koostöökoormusega. Kui 1949. a. loodi teoreetilise füüsika kateedri, määrati mind selle juhatajaks, hiljem professoriks (1954). Paar aastat olin teadusprorektor. Tervise järsu halvenemise tõttu lahkusin ülikoolist 1960. a.

Teaduste Akadeemia institutides töötasin alates 1947. a., algal paralleelselt ülikooliga. Füüsika ja Astronoomia Instituudis olin Tihetorni juhataja, Füüsika Instituudis teoreetilise füüsika labori juhataja kuni pensionile minekuni 1989. a.

Abiellusin 1940. a. kevadel Saja ülikooli lõpetanud lastearsti Leida Riiutiga. Abikaasa sai tööle ülikooli lastekliinikusse nooremassistentina. Kliiniku juhataja prof. A. Liita nõudis assistendi viimast kliinikus õppepäringiselt. Elamine terve aasta kliiniku ruumikes verendatavaltis toos, mis läks suurt akent ja klassiks vanaid alla Kassioone orgu. Meil on kaks tütart ja viis lastelast.

Mu meelishobi on klassikaline instrumentaalmuusika. Olen õppinud klaveri- ja flöödimängu, mänginud paljudes orkestrites, sealhulgas "Vanemuise" teatri orkestris J. Simmi ja Ed. Tubina käe all.

Olen antaustatud Riigiväpi III klassi teenermürgiga, valitud Tartu linna aukodanikuks.

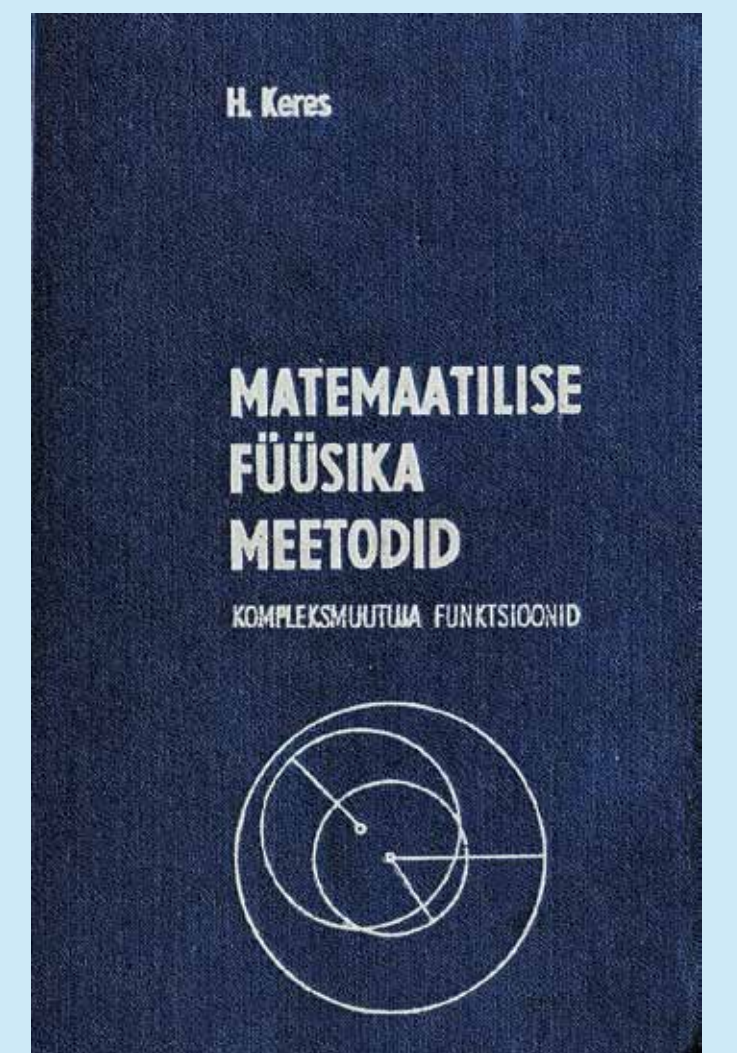
Leida ja Harald Keres akadeemiku 60. sünnipäeva tähistamisel TRÜ aulas (1972)

1960–
1987

ENSV TA Füüsika ja Astronoomia
Instituudi teoreetilise füüsika ja
matemaatika sektori juhataja

1964

Ilmus raamat "Matemaatilise
füüsika meetodid: õpik kõr-
gematele õppeasutustele. 1.,
Kompleksmuutuja funktsioonid"

1970

Nõukogude Eesti preemia tööde
tsükli „Üldistatud inertsiaalsüsteemid
ja vastavuse printsiip üldrelatiivsus-
teoorias“ eest

1972

Eesti Loodus-
uurijate seltsi
auliige

Koduaias 1970

Teadustlikul
kirjutisel peab
olema sisule vastav
väärkas stiil

Harald Keres

1976

Sai Eesti NSV teenelise
teadlase aunimetuse

1982

Autasustati ordeniga „Austuse märk“

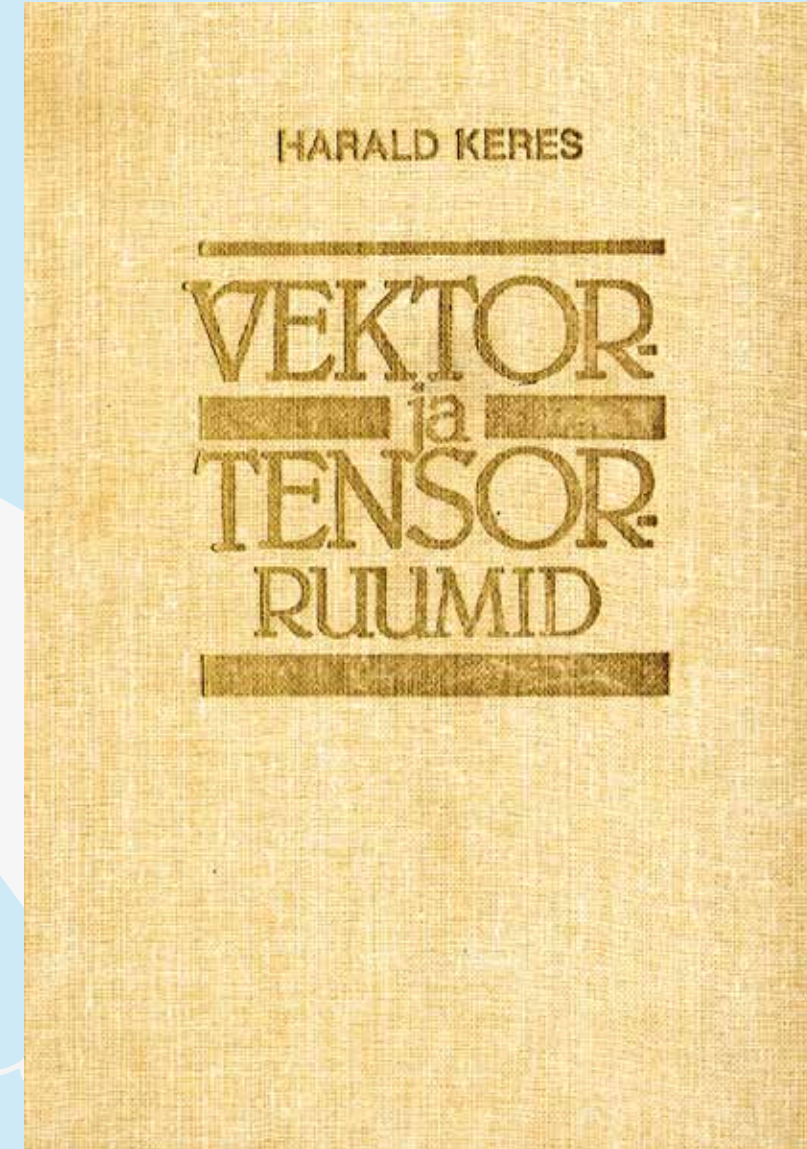
Eesti Teaduste Akadeemia medal

1989

Ilmus raamat „Vektor- ja tensorruumid“

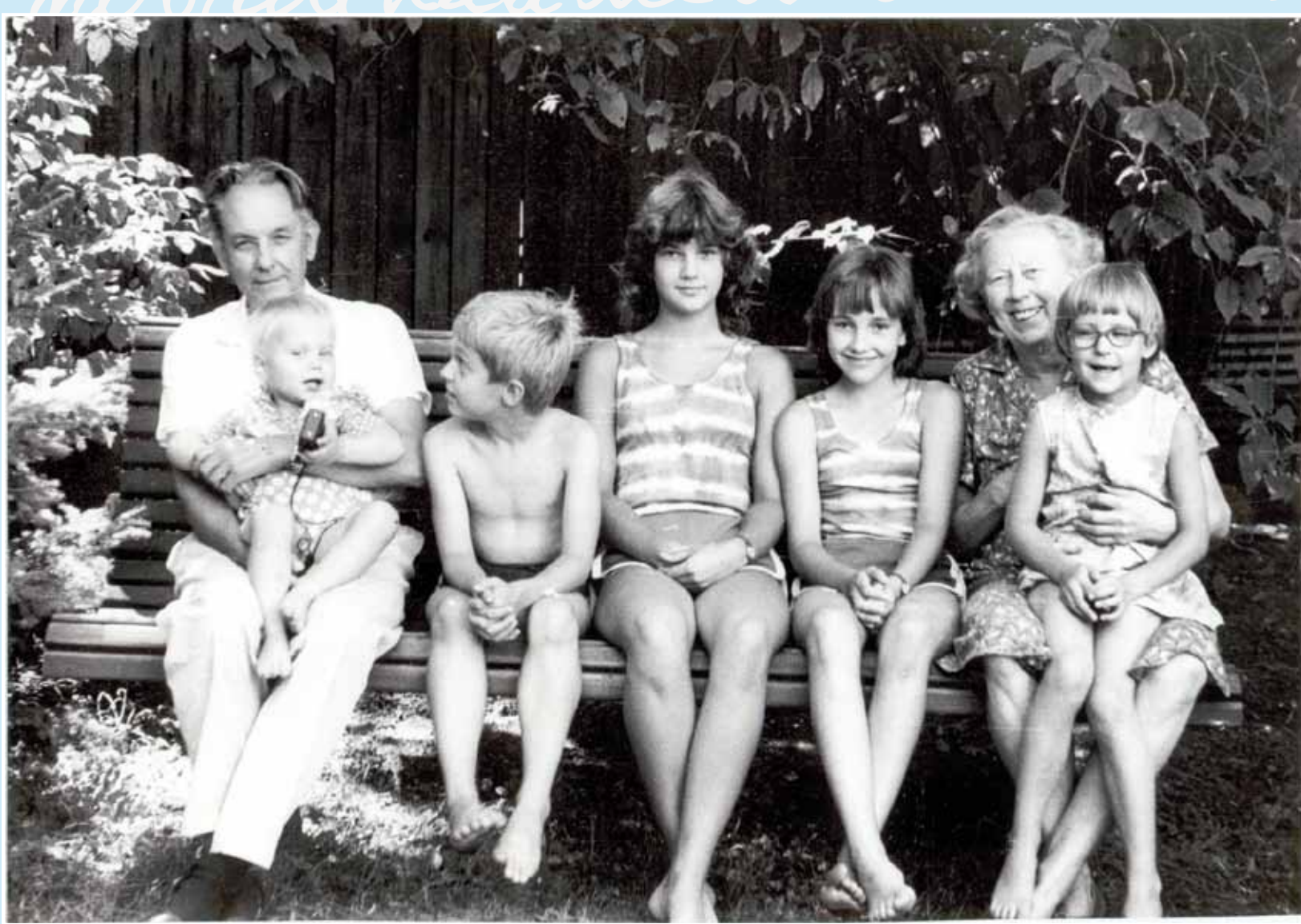
Eesti Füüsika Seltsi asutajaliige

1996

Autasustati Riigivapi III klassi teenetemärgiga

Tartu linna aukodanik ja Tartu Suurtähe kavaler

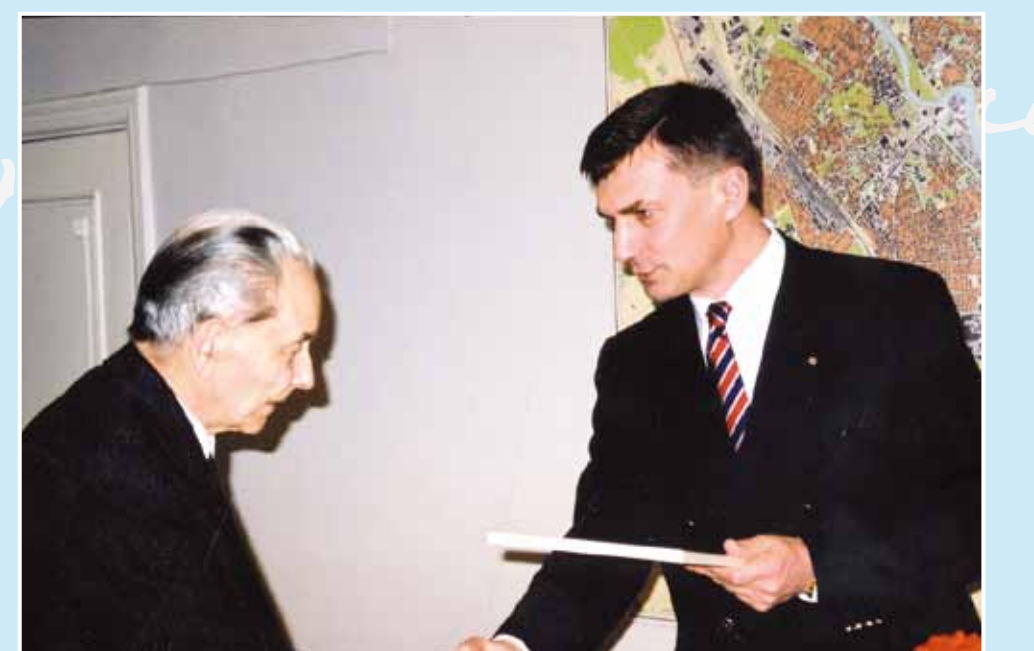
Harald ja Leida Keres koos oma viie lapselapsega – vasakult Joel, Tanel, Leelo, Liina, Silja (1982)

2000

TÜ emeriitprofessor

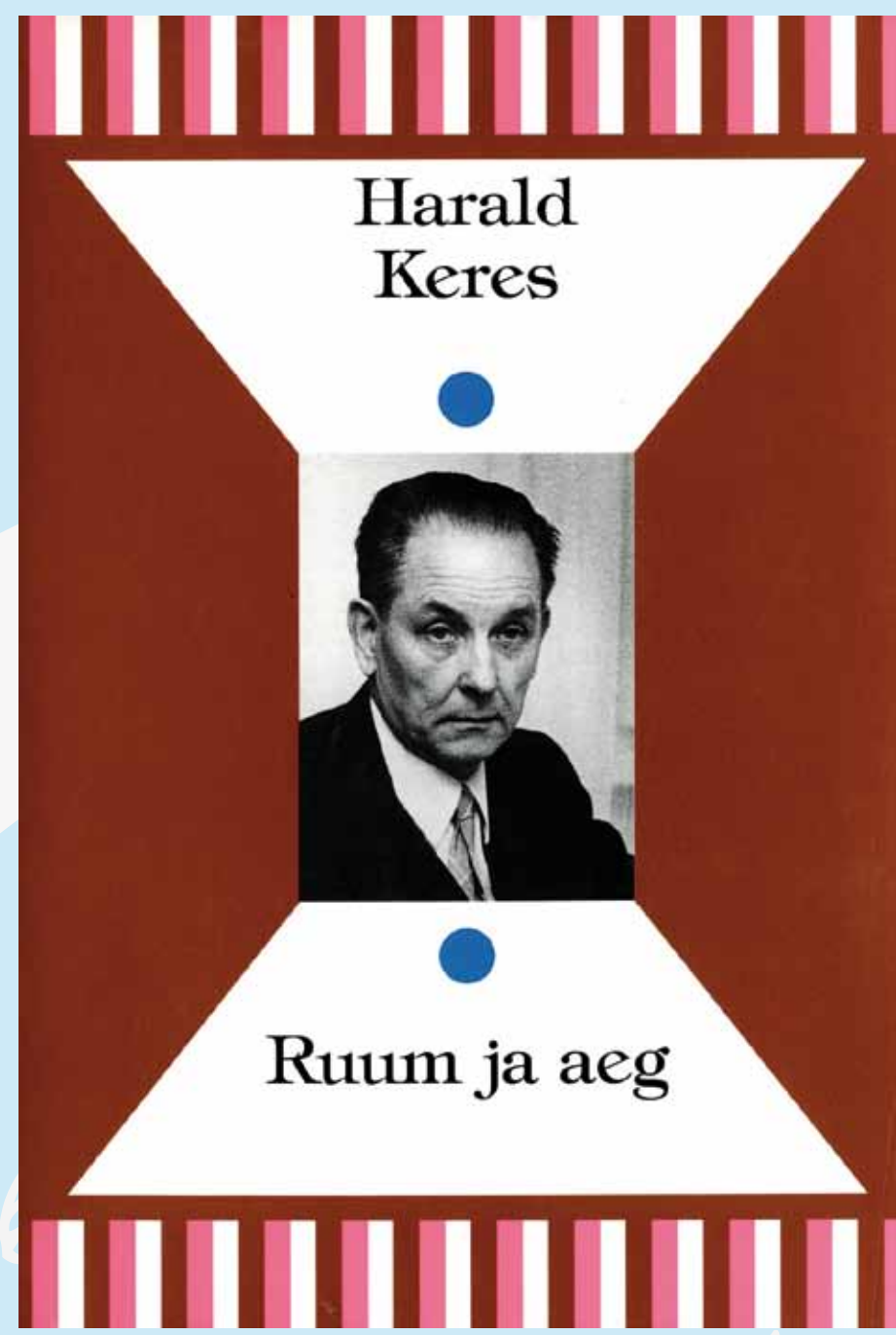
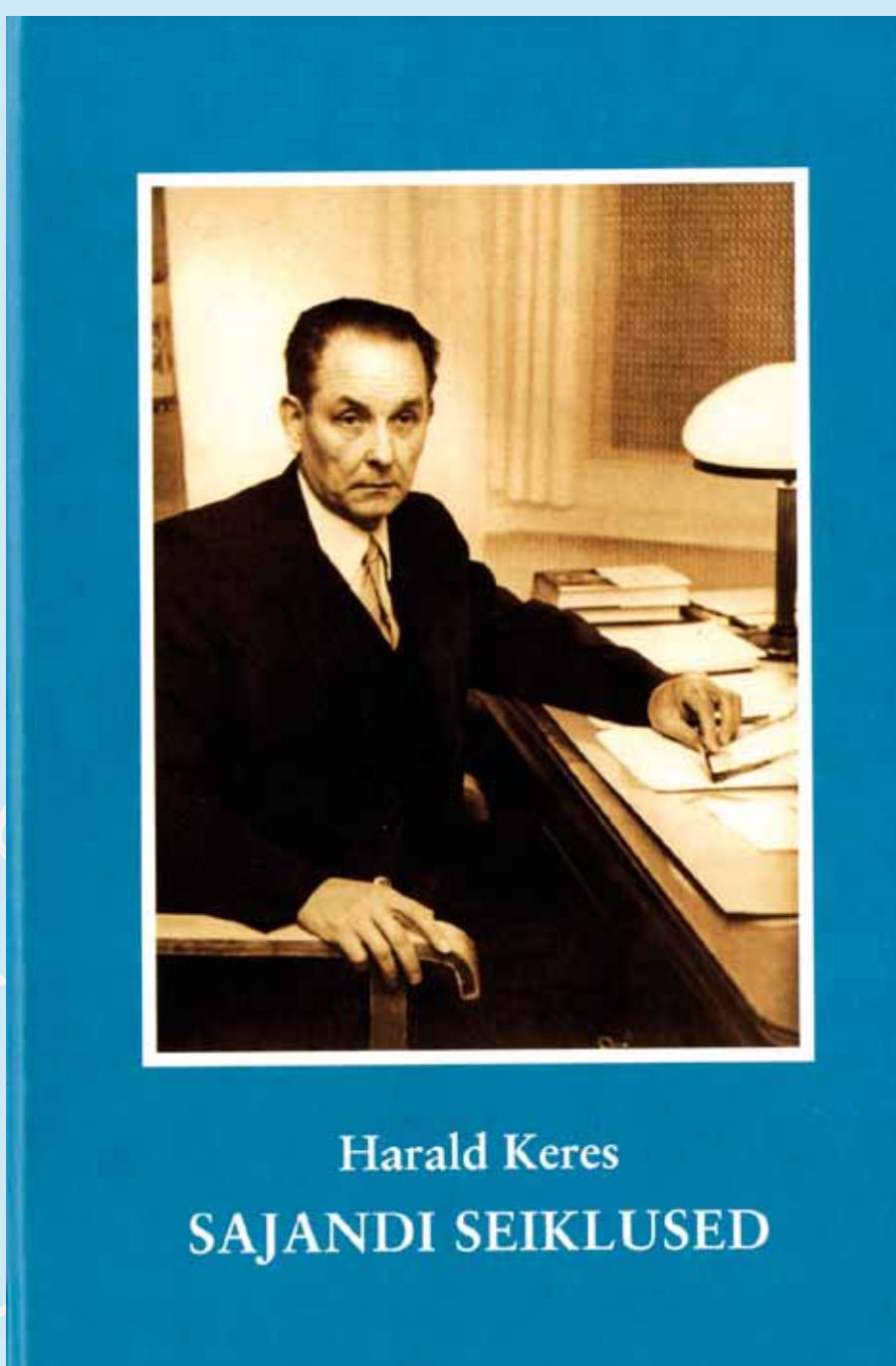
Harald Keres ja Andrus Ansip Tartu tähe kätteandmisel

2009

Ilmus elulooraamat „Sajandi seiklused. Väljavõtteid autobiograafiast“

Ilmus artiklikogumik „Ruum ja aeg“

2010

26.06.2010 suri 97-aastaselt, maetud Tartus Raadi kalmistule

Hüvasti sõber, kolleeg, teekaaslane! (Jaan Einasto)

See, kust ma tulen, ja see, kust olen minemas, on kaks täiesti erinevat maailma

Harald Keres, 2009

1° As...

2° asukohtade (ruumipunktide) hulka kuulub antud baasi suhtelise lokaalse ruumi, kui on täiesti määratud tingimused:

a) Hulga H üksni punkt ei kohtu ühegi teise punktiga hulgest

b) Leidub koordinaadisüsteem, milles kuulub hulga H punktid. Koordinaadid järgmisel viisil:

(i) Üksteise naaberpunktide koordinaadid erinevad vähe.